Број 136. У Новом Саду, у суботу 23. јунија (6. јулија) 1912. Година XLVII

Застава“ излази сваки дан два пута, а недељом и понедељником једаред.

Цена је за Угарску кад се јутарњи и вечерњи лист заједно шаљу на један месец 2 кр. 70 пот. за четврт године 8 круна Кад се јутарњи и вечерњи лист засебно шаље: месечно 3 кр. 25 п. на четврт године 9 кр. 75 пот. — За Аустрију за све остале земље на четврт године 10 круна.

Ванредним бројевима од петка цена је: На пола године 2 круне, на целу годину 4 кр. За стране земље годишње 6 круна 50 потура

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Телефон бр. 131.

ЗАСТАВА

ЛИСТ СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

(Јутарњи лист.)

ИЗДАЊЕ „РАДА“ ДЕОНИЧАРСКОГ ДРУШТВА У РУМИ.

За огласе плаћа се по 12 потура од сваке врсте оваких ситних слова

Уредништво »Заставе« је у кући г. Јована Т. Чавића. — Администрација »Заставе« налази се у кући, где је Милетићева штампарија главној улици бр 20.

Дописи шаљу се уредништву, а претплата и огласи администрацији »Заставе«.

Рукописе не враћамо.

Поједини јутарњи бројеви стају 10 потура

Чек-конто 12008.

Похрваћење Босне и Херцеговине.

Само они, који су поред очију потпуно слепи, не виде, шта све од неколико година ради хрватска пропаганда. И не виде, да је седиште те пропаганде у Бечу.

Та се пропаганда креће у два правца, да задобије и Србе и Мусломане. Интензивни рад почео је прво код Срба. Разуме се, странпутицом. Отворен рад у том правцу банкротирао би био на првом кораку. Него је подметнута мисао народног јединства Срба и Хрвата.

Ту су мисао на врло вешт начин подметнули српској омладини. Има их и данас, који мисле, да је та мисао никла у њиховој глави, а и не сањају, ко ју је тамо усадио. Ту је мисао прихватила и хрватска омладина, коју је највише водио на почетку Супило. Данас је свима јасно, да је Супило знао шта је крајња циљ и да је он свесно радио на томе. Дабогме, да су с тим били начисто и многи други хрватски политичари; нарочито „човек са златним везама у Бечу“: Николић Подрински.

Било би смешно претпоставити, да су они око „Србобрана“ само натоциљани, као што су натоциљани неки млађи чланови омладине српске. Вође српске самосталне странке, знају о чему се ради. Знају камо води оно „народно јединство“, како га они називају. Они су узели на се, да задобију Србе у Босни и Херцеговини за ту мисао, и ако знају крајњу циљ. Они су зато помагани у сваком погледу. Вара се сваки ко мисли. да српска самостална странка у Хрватској и Славонији ужива помоћ Хрвата из неких других политичких разлога. Њу помажу, јер гледају у њој велике пропагаторе Хрватства.

Данас је дошло дотле, да „Србобран“ јавно пише, кад год му се даде прилика, како волије Хрвате од извесних Срба, т. ј. од оних Срба, који се не слажу с њима и њиховим јединством. Данас је дошло дотле, да су Буде Будисављевић и Јово Бањанин заступали на свесоколском слету у Прагу Хрвате, и били забележени као Хрвати и говорили само у име Хрвата, иако је тамо било Хрвата. Хрвати су брилирали у Прагу са та два некадања Србина, хтели су да покажу Чесима, докле су већ успели са народним јединством, управо са претапањем Срба у Хрвате.

Ми смо у „*Застави*“ већ доста пута писали, куда води то народно јединство Нисмо ми тако писали, што ваљда мрзимо хрватски народ, него зато, што и сувише волемо српски народ, а да би хтели, да радимо на његовом утапању ма у који други народ.

Код Мусломана у Босни и Херцеговини ради се такође на похрваћивању Разуме се и тамо заобилазним путем. Ону улогу, што су је код Срба преузели самосталци, они око „Србобрана“, ту је улогу преузела у Босни и Херцеговини: „Уједињена мусломанска народна организација“. Један члан те организације, који и није знао крајње циљеве, био је ватрен поборник против Срба и радио на савезу с Хрватима, но кад су га обавестили о крајњим циљевима, кад је видео тајни програм и сазнао на чему се управо ради, он је управо иступио из организације и у „*Новом Мусавату*“ изнео цео тајни програм на јавност. Ево шта износи о томе „Нови Мусават“:

„Ја сам био до прије неколико дана велики присташа пакта са Хрватима. Читао сам у новинама приликом расправљања у сабору, како хоће српски заступници, да присилно откупе муслиманске посједе, те ме је то увјерило, да је за нас потребан овај пакт, како би нас са ове стране осигирао. Али када ми је скоро један мој пријатељ, који је одмах иза склапања пакта био изабран у одбор, коме је повјерено да изради план, како треба да се изведу у пакту наведене тачке, показао тај писмено утврђени план, видио сам, да су наши заступници, који су склопили тај пакт, сувише далеко отишли и забраздили, те сам од тога времена потпуно одустао од пактирања са Хрватима и не сматрам се више чланом „Уједињене Муслиманске Народне Организације“.

Моје је тврдо увјерење, да је већина исламског народа истога мишљења као и ја и да су многи за пакт с Хрватима само за то, што не знају тачно, чему он води и шта је прави смјер и програм његов. Ради тога ја износим у јавност програм тога пакта нека наш исламски свијет види, шта је у ствари, нека се тачно обавијести...

Уједињена Муслиманска Народна Организација увјерена је, да је једини спас и опстанак босанско-херцеговачких муслимана у пактирању с католицима на свима линијама а пошто је досадашњи рад надбискупа Штадлера и писање муслиманских новина за вријеме народне борбе ископало дубок јаз између муслимана и Хрвата, с тога је нужно, да се систематским радом нађе овоме лијека, те да се припреми народ, како би опћенито примио хрватство.

Да се постигне овај циљ потребно је, да се на првом мјесту одгоји млади нараштај, који присјева и на коме свијет остаје, у хрватском духу. На другом мјесту тре а са старим свијетом врло опрезно и вјешто поступати и у многим случајевима њиховом вјерском фанатизму угађати, да не би постављане сметње овакоме одгајању дјеце, и то све чинити дотле, док не ојача омладина, која буде одгојена у хрватском духу, и не престане опасност, којом би стари могли ову идеју и покрет сузбити.

Да се узмогне проширити хрватство у свима слојевима народа у што краћем времену, нужно је да људи, који одгајају народ и који су у дотицају са народом, особито хоће, буду и сами одгојени као Хрвати. Да добијемо ваљане хоће, потребно је да дарул муалимин пређе у владине руке и да се споји са шеријатском судачком школом, јер докле год буде у аутономној управи дарул муалимин неће се моћи ваљане и подесне учитељске силе изабирати.

На овај наш захтјев и влада ће пристати:

Остварењу нашег програма могле би Мостарске хоће сметати, зато их треба задовољити. (Овде се набраја како.)

Од велике је важности за постигнуће горе истакнутог циља питање о образовању нашег женскиња. Пошто је претежан

ПОДЛИСТАК.

ЗА ЧАСТ И ХЛЕБ. (8)

— РОМАН ИЗ ДОБА ТИЦАНОВЕ БУНЕ. —

— Је ли у Вогањ, добри господине?

— Сутра до Руме, па онда и у Вогањ?

— Хвала вам до Бога! Онде смо ближе, па ћемо и саме гледати...

— Само не треба овде да знају ни куда сте ни са ким сте отишли. То не допушта моје достојанство, а после и за вас је боље, тако, да вас не би одавде поново гонили.

— Осем Бога нико неће знати! — рече Цвета, па са кћерју приђе његовој руци.

Циник сав задрхта када се дотаче топле руке девојчине.

— Дакле сутра по подне чекајте код вашега записа горе крај пута. Ја ћу наићи.

— Учинићемо тако, добри господине! — рече Цвета и са дететом пође низа степенице, а јегер, кад му се изгубише погледу уђе поново у дворницу.

— Кажем — дочека га Фелкиш — господину светом оцу, како ће се око његове куће сакупити све сами ђаволи, кад он оваке анђеле тера од себе! — па се узе поново смејати.

— Нечастиво је све то, господо, нечастиво! — говори па се и рукама брани архимандрит. — Шта ми посла и главоболе зададе тај напасник! Канио сам се, од како сам прездравио, да идем у Карловце, спремао сам се већ толико пута, па просто не смем господину митрополиту на очи. А чудим се, а и хвалим Бога, што нити сам долази, нити шаље девере по мене! Знам, зацело, да је због оног несрећног догађаја и сам господин митрополит имао, и то не мале, главоболе!

Међутим сиротице одоше дома, у уверењу, да их Бог није сасвим заборавио, када се јавила, ето, прилика да се уклоне из онога места, у коме су до сада провеле толико мирних дана, а које им је од неког доба прави пакао.

Није им било јасно, од куда толике доброте код једнога из реда оних људи, о чијој се доброти ретко када могло чути. Али је ономе, који страда, и коме треба помоћи, често довољна и лепа реч да му даде зрачак наде. И он се онда не пита, какву позадину има та реч. Жељан је само да је чује.

Прегледале су све покућанство. Није га много ни било. Споразумеше се, да га, осим два завежљаја меких ствари, што ће собом понети, оставе код првога суседа. Рећи ће му, да то не брани ни власт, ни господин архимандрит. Ваљда ће примити.

Настала је ноћ, хладна и оштра, права зимска ноћ.

Таман изиђе месец, те се снежне гранчице у около заблисташе у лепој појави, а на њихова врата неко закуца.

Оне претрнуше.

Куцање се понови.

Цвета отвори, и познаде Милана Станиног.

Бог је добар — послао им је нову утеху, управо радост. Ижљубише се, и кућа чисто оживе у разговору.

Милан није ништа знао о свему што се овде догодило. Значи, да Влаја ма из каквих разлога није могао ударити на Вогањ. Морао је тражити најкраћи пут за прелаз у Србију. Само — ако је бар то срећно учинио.

Дође ред да Милану испричају и шта им се данас десило и како су спремне да сутра путују.

Милан се прекрсти:

— Хвала теби, Боже и Господе, што сам дошао у прави час!

По том им каза:

— Ви нећете ићи тамо. Али не можете ни у Вогањ. Он ће вас наћи и тамо. А ја вам кажем, да то и није човек, него звер. Као да гледам, шта вам је смерао — пас, а не човек! Али од тога нема ништа. Њега ћу, ако буде требало, убити —

Оне се, са скорашње неприлике, престравише:

— Не, за Бога! Не реци то!

— Убити као пса, и јабучицу му ис-

домаћи утицај на омладину, то је пријека потреба, да се муалиме и буле школују и одгоје у хрватском духу. Да се то постигне треба дати женску препарандију под управу земаљске владе, јер ако би била под аутономном управом, не би се могло осигурати, да ће се моћи учитељске силе по вољи изабирати, нити би се могао наставни план увести, како се жели.

Језично је питање од велике важности. за то треба свим силама порадити, да босанско херцеговачки муслимани називају наш језик хрватским и да се служе искључиво латинским писмом.

Ради уплива на средњошколску и академску омладину мора се друштво „Гајрет“ преузети у наше руке. Пошто ће омладина сачињавати нашу будућу интелигенцију, за то треба да се уписују наши људи за чланове „Гајрета“, а нарочито апелујемо на Адемагу Мешића, да он у Тешњу на томе поради. Прије свега требало би радити, да се Осман Ђикић из „Гајрета“ истисне, а да се на његово место доведе Хакија Хаџић. На дан „Гајретове“ скупштине требало би да се удеси какав наш састанак у Сарајеву, како би могли на тој скупштини осигурати за нас већину.

Такође треба пазити код именовања хоџа на државне и аутономне школе, јер један реакционаран хоџа у стању је да у кругу свога друштва осујети извођење нашег програма, ради тога потребно је протурати и намјештати на овака мјеста људе, који се слажу с нашим програмом. (Оваких је за сад мало, док не почну свршавати школе по горе истакнутом плану).

Да се изазову муслимани против хрватства, нужно је, да се споразумемо са надбискупом Штадлером да промијени он и његова штампа досадашње држање према муслиманима и да више не крштава муслимане, јер је то у интересу самог хрватства, да народ уз нас остане.

При сакупљању каквих ијана за Турску, треба да и наши људи што више учествују и да се истичу на првом мјесту. За извођење овог програма обећата нам је од земаљске владе свака помоћ“.

Волели би да видимо у том погледу и тајни програм наше самосталне странке, али га је лако замислити. Он се код нас изводи — пуном паром.

Ми нећемо и не можемо у овај покор. Зато нас прогласише непријатељима Хрвата и зато „Застава“ не може у Босну и Херцеговину.

Писмо из Београда.

Нова влада. — Политичке прилике — Изгледи за будућност.

Београд, 22. јунија.

Промена владе извршена је у нас овом приликом врло брзо. Употребљена је американска брзина. Тек што је изашао краљев указ, којим се за време болести Марко Трифковић поставља за заступника министру председнику Миловановићу, објављен је у ванредном издању званичног листа одмах и други указ, којим се уважава оставка Миловановићевог кабинета и именује за министра-председника Марко Трифковић, остали министри остављају у звању, а за министра спољних послова постављен је Јован Јовановић досадањи начелник у том министарству.

Створен је свршен чин. Зашто је то тако учињено, не може се још знати. Има их, који говоре, да је двор на тај начин спречио долазак једне јаче радикалне владе. Врло је сумњиво, што је за министра спољних послова у радикалном кабинету постављен Јован Јовановић, који није радикал, него важи као особа „дворскога поверења“. Неки мисле, да је ово министарство постављено зато тако брзо, да би се спречила криза која би имала веће последице. Та би криза дошла у незгодно време, јер иде Петровдан, кад треба потписивати многе указе и обавити свечаности. Трифковићева влада треба да испуни време до јесени, а онда ће направити места другој влади.

Комбинација има доста — и сувише Неки говоре, да је двор истакао Трифковића, кога не трпе радикални дисиденти. Тако је онемогућено, да се дисиденти прикључе радикалној странци, а кад би се то извршило, онда би она била и довољно јака, да даде јаку парламентарну владу. Таке владе не воле ни један двор, јер кад је влада слаба, онда је утицај двора јачи. Можда је и то узрок брзом именовању нове владе, у коју су ушли чланови тако зване „млађе“ групе, а да би то извели, пристали су, да за министра спољних послова буде постављен Јован Јовановић, који припада самосталцима. Неки виде у томе почетак нове коалиције радикалне и самосталне странке. Да се тако нешто спрема, неки верују већ и због тога, што су се Никола Пашић и Јаша Продановић састали на улици и говорили, а за Пашића се верује, да нагиње коалицији. Али од коалиције ће тешко шта бити, ако се не измире Протић и Продановић. Но како ће да се измире, кад у „Одјеку“ и „Самоуправи“ воде сталну препирку! Пашићева аудијенција код краља многима је знак, да ће ускоро Пашић доћи на владу, а верују, да ће то бити јака влада јер то захтевају тешке прилике, у којима се Србија налази. Радикална странка спрема се за даљу борбу. Сазваће се велики збор радикалне странке, да среди страначке прилике и нађе пут за измирење са дисидентима... Скупштина пак ради и коначно је одобрила за војску 21 милијон динара. Сад ће војска да се снабде потребним оружјем. До јесени остаће у нашој политици све по старом...

□

Нови Сад, 23. јунија.

О потврди саборских и синодских закључака. Примили смо из Будимпеште извештај, да угарска влада *неће предложити краљу, да потврди оне уредбе, које је донео последњи српски народни црквени сабор*. Један од оних, који су у те ствари упућени, рекао је, да се влада не слаже с тим, да се парчетарски граде уредбе, него тражи да се створе уредбе за преустројство целе автономије. Када је неко питао, зашто се не потврди уредба о учитељској плаћи, одговорено му је: да се та уредба *не може потврдити*, јер је лоше израђена, *а архијерејски синод се противи, да се на онај начин реши појачко питање*. Дотични је још рекао, да је та уредба излишна већ и зато, што ће се ускоро на угарском и хрватско-славонском сабору решити питање о уређењу и повишењу плате учитеља основних, виших народних (виших девојачких) и учитељских школа, а то ће уређење важити и за вероисповедне српске школе. Што се тиче спора због избора будимског владике и патријарховог помоћника за архидијецезу, о томе краљ још није донео одлуку, а у владиним круговима таје своје мишљење. Видицки ради за себе преко бачких вармеђаша, али ни Зубковић не седи скрштених руку. Изгледа пак, да се нешто крупно спрема у области наше автономије.

Соколски слет у Прагу.

— Од нашег нарочитог извештача. —

Праг, 17. јунија.

У недељу после подне појури публика још валда у већем броју на вежбалиште. Данас почињу Французи. Они раде врло лепе вежбе на вратилима (Reck). За њима долазе Руси. Њих 21, обучени у соколско одело. Раде просте вежбе уз музику. Но, и код њихових вежби већ нема више оне старе гимнастике. Има у њима доста балета и мотива из њихових народних игара. Вежбе су биле тешке, а радили су их добро.

За овима долазе оних 8 Американки. Оне по заповести свога учитеља најпре

чупати и дати побеснелом штенету, да одње цркне! Тако ми —

Милан пољми да дигне десницу, а Цвета га грчевито зграби за руку:

— Не, Милане, по Богу брате мој! Немој се зарицати, немој се заклињати — учинићемо све, како ти кажеш

Милан спусти руку, али му је глас дрхтао од љутине:

— Право кажеш: не треба се за скота клети; скота само убиј и баци!... Онда нека буде овако. У саму зору ћемо оставити кућу, па ћемо ударити странпутицама право у Врдник. Нећу да ико зна, да сте тамо отишли. Наместићу вас код једнога пријатеља, а припазиће на вас за сваки случај и мој побратим, калуђер Сергије. Док се све боље стиша, видећемо после куда ћемо и како ћемо.

— Онда нека тако буде! — прими Цвета, а сви троје увеше поново мислити, колико би невоље било, да је Малан дошао само дан доцније....

(Наставиће се).

Просвета, књижевност и уметност.

„Просвјета“ у Сарајеву.

Примили смо опширан извештај о раду друштва „Просвјете“ у Сарајеву. Из тога извештаја видимо, да је ово честито српско друштво врло много урадило за просвету и привреду. Ми завидимо Србима у Босни и Херцеговини на том успеху. Они много не распредају него раде, а у нас интелигенција почиње и почиње, али све остане на разговору. Друштво „Просвјета“ имало је 114 добротвора, 1180 утемељача и 5571 помагача. Њен иметак износи 548.198 круна. Ту је легат Аделине Ирбијеве од 200 хиљада круна У прошлој години било је примање 316.179 круна, али ту је и примање од зајма у износу од 92.333 круне. Издато је 285.385 круна и то: на штипендије великошколцима 51.907, средњешколцима 44.224, на ђачке домове и трпезе 3800, помоћ шегртима 4823, земљорадничким задругама 8593, за листове „Просвету“ и „Здравље“ 11.582, соколским и антиалкохолним друштвима 3550 круна, на књижницу 4556 круна и т. д. „Просвјета“ издржава ђачке домове у Мостару, Тузли, Сарајеву и Бихаћу. Приредила је течај за пословође земљорадничких задруга. Издржавала је на великим школама 67 стипендиста. Тек је 10 година, како „Просвјета“ ради, а много је урадила Право је после таког рада да прослави своју 10 годишњицу. Има и су чим изаћи пред Милоша. А Матица Српска?! — Пст — ћутите, да се не пробуди!

Савез певачких друштава.

Примили смо извештај о раду савеза српских певачких друштава, из којег смо се уверили, да савезна управа ради и да се ствар наших певачких дружина ипак на боље креће. Савез издаје свој орган „Гусле“. У савез је ступило тек 28 певачких друштава са 1289 чланова. Певача има 519, певачица 320, свега 839. Имовина свих певачких друштава у савезу износи 218 хиљада круна, у архивама имају 3650 комада, приређују годишње 40—43 забаве са чистим приходом од 3730—3930 круна. Извештај је саставио тајник Ст. Купусаревић. Још је савез издао лепо упутство: Како треба управљати певачким дружинама? Сваки је почетак тежак, али успеха ће ипак бити.

Државна грађанска девојачка школа у Новоме Саду.

Из извештаја за 1911.|12. школ. годину видимо, да је у овој школи било уписано 296 ученица, остала до краја 281. По вери било је: 72 православне, 70 римокатоликиња, 30 лутеранки, 18 калвинки и 91 Јеврејкиња, а по материнском језику: 144 Мађарице, *72 Српкиње*, 56 Немица, 5 Хрватица, 3 Словакиње, 1 Рускиња. По оценама било је: 46 одличних, 81 врло добрих, 105 добрих, 30 довољних, 19 недовољних и 2 неиспитане. За полагање приватног испита добило је дозволу 67 ученица. Катарина Илеш предавала је Српкињама мађарски у вези са српским језиком у 12 седмичних часова. Од ученица било је из Новога Сада 166, из Бачке 53, из осталих крајева 36.

Јужнословенске музичке свечаности.

Почетком идуће године приредиће музичка школа „Станковић“ у Београду низ концерата, на којима ће се изводити јужнословенске композиције а с тим у вези приредиће се нарочити музички репертоар у народном позоришту. Концертима ће управљати Саша Бинички, Петар Крстић и Стеван Христић.

брзо корачају, а при том описују равне фигуре, а после тек почиње вежба, балет. Сада су имале у рукама пале за тенис и с њима раде подражавајући све могуће ударе и скоков, дизање лопте и др. Рад им је крунисан бурним аплаузом. После њих долазе 8 мушкараца из Америке, они раде у јучерашњем жанру. Данас само у једној вежби подражавају дизање и бацање камена с рамена. За овим дођоше женске соколске вежбе исте као јуче.

И сада наступи 48 Француза, који су радили у исти мах по такту на осам карика. Било је неколико тешких вежби и наче лакше ствари раде, добро комбиноване и заједно. Држање тела и појава њихова осваја.

Долазе Чехиње и раде у десетак група просте вежбе барјачићима, обручевима, штаповима, и једна група женских ради на високом (преко 2 метра) разбоју. Раде доста тешке вежбе, али зато многе и падају доле. Публика са негодовањем посматра тај рад, који би био тежак и за мушке. — У два буџака продуцирала се и чешка соколска коњица.

После овога раде мушки исто тако по групама.

У понедељак до подне било је откриће споменика Палацкога, а после подне вежбе као што сам већ описао, а на завршетку сценерија маратонске битке у старогрчким костимима.

Соко.

Политички преглед.

Аустрија и Србија.

„Новоје Времја“ доноси овај извештај: Аустрија ради на граници Србије. На острву близу Дубравице сада се налази око 200 пијонира и 10 официра. Дошли су на острво 16. маја. Двадесет дана пре тога дошло их је 60 са 3 официра. Размештени су по приватним становима, а њих 16 у гостионици. Утврђивање острва врше Аустријанци на две стране, јужној и западној. Досада су израдили утврђења за 3 батерије и 36 топова. Сва утврђења раде се по пропису најновије војне науке. Земљишта за утврђења откупљена су од сељака за знатне своте. Недавно су откупили земљиште према Костолцу, где ће се подићи утврђења. Сваке недеље стиже у Ковин ђенерал и 6 официра, да издају наредбе. Радови ће трајати 36 дана. На северу острва стоје прелазна средства. Спремљене су и мине и т. д. Исто се тако ради и на Дрини. Десет официра обишли су сву границу, распитали се о свему и бирали места за прелаз.

Састанак немачког и руског цара.

У четвртак је приспео немачки цар Вељем под руску приморску варош, Балтијски Порт, где га је дочекао руски цар Николај. Уз оба цара налазе се и главни државници Немачке и Русије, што је већ по себи доказ, да је тај састанак политичког значаја. Несумњиво је, да ће се овом приликом у Балтијском Порту расправљати врло важна и савремена дипломатска питања. Положај, груписање европских сила свакако да ће и после овог састанка остати исто, јер нити ће Немачка напустити Тројни Савез, нити ће Русија Тројни Споразум. Али може да дође до таких споразума, који у будућности могу да буду од утецаја по данашње груписање европских великих сила. Највише се верује, да ће на састанку бити речи о талијанско-турском рату, због кога је наступео затегнут однос широм Европе, стављени су на коцку многи економски интереси и због кога још увек може да дође до заплета у Европи. Све европске велике силе данас жуде, да се тај рат што пре оконча и нема сумње, да ће и на састанку у Балтијском Порту бити о томе речи и покушаће се, да се нађе основа, на којој би и Италија и Турска могле да склопе мир. Већина руских, а и немачких листова поздрављају састанак својих царева као залогу европског мира, коју гледају у руско-немачком пријатељству и зближењу. Али многи руски листови истичу и то, да то зближење не треба да иде тако далеко, да би могло пољуљати Тројни Споразум, да би могло изазвати сумњу у Француске и Енглеске. Ако се то догоди, онда ће — кажу — руска дипломација учинити „кратковидо дело. — Поводом царског састанка у Балтијском Порту поникао је глас, да се ту ради и о женидби немачког царевића Адалберта ћерком руског цара Олгом. Тај глас налази ослонца у томе, што је са немачким царем дошао и син му Адалберт, а са руским царем и царицом налазе се у Балтијском Порту све четири ћерке им. У Паризу је тај глас изазвао велику узнемиреност. Боје се да би тај блиски сродднички однос између руског и немачког двора могао изазвати врло непријатну промену у руској, па затим и у француској политици.

Побуна у турској војсци.

Турска влада би у својим извештајима да прикаже војничку побуну као незнатну помесну незгоду Каже, до сада се одметнуло само 15 официра и 240 војника, али се неки официри већ вратили, а неки су похватани. Међутим турска влада не престаје шиљати војску у побуњене крајеве, те је и ових дана послала у Битољ још осам батаљона војске. Па и с оном силном војском, што је прикупљена у Солуну и Битољу, не сме да предузима потеру за одметницима, него им поручује, да се предаду, па неће бити кажњени. И заиста, по приватним извештајима, у Битољу и по другим арбанашким местима положај је врло озбиљан. У Битољу 80 постотака тамошње војске на страни је одметника. Где се одметници налазе, не зна се. Држи се, да су у Аргирокастру. И арбанашки устанак се шири све јаче. Усташке вође одржале су збор у Плаву и одлучили су, да борбу продуже свим средствима, што им стоје на расположењу. И јужни Арбанаси се јатомице придружују покрету. — „Иктихам“ дознаје, да турска влада хоће Аустријанце, Енглезе и Французе стручњаке да употреби као надзорничке саветнике у министарству унутрашњих послова. Турски велики посланици у Бечу, Лондону и Паризу већ су добили упутства, да у тој ствари поведу преговоре.

Вести из места и са стране.

Избор пароха у Ердевику.

Пишу нам из Ердевика: Дана 19. јунија (2. јулија) о. г. обављен је код нас избор пароха. Зет нашег пок. пароха Петра Ст. Араницког, Душан Мијатовић, протопрезвитерски капелан у Вршцу, а одлучан присталица радикалне странке, добио је 21 глас. Подрепаши пак знајући да је Мијатовић присталица радикалне странке, свакојаким измишљотинама, дрским смицалицама једва некако истесаше 17 гласова у корист свога кандидата Тврдо смо уверени, да ће архидијецезална конзисторија, чија је правдољубивост опће позната, уважити жељу *већине* бирача и целога села, те Душана Мијатовића именовати нашим парохом.

Против професора у Србији.

Београдски „Мали Журнал“ жали се, како су професори у Србији врло себични и само се за себе брину, ма да већ имају лепе плате. Увукли су се у све странке и само о свом интересу раде. Замутили су погледе јавног мњења. Сада су већ почели да диктирају. Један од професора посланика рекао је у радикалном посланичком клубу: „Ко не гласа за повишице професорских плата, тај није члан клуба“. Други је професор рекао: „Нећу гласати за војску 21 милијон динара, ако клуб не пристане да се професорима подигне плата“. Професори говоре одушевљено о Србији као Пијемонту, али не воде бригу о српској омладини, која из разних крајева Српства долази у Србију на науке, него је остављају, да скапава од глади, назеба и умире у најбољим годинама.

Министар Билински у Мостару.

Читамо у сарајевском „Народу“: У среду 13. о. м. по подне дошао је министар Билински у Мостар. На железничкој станици дочекале су га војничке и грађанске власти, градска општина, митрополит Зимоњић са референтима црквеног суда и бискупски заступник дум Лазар Лазаревић са неколико фратара. Било је даље нешто радознала света, већином чиновника и железничара, њихових жена и нешто странаца. Државна здања и градска општина била су искићена заставама, а на српско православној митрополији вила се поред српске и аустријска застава. Од грађанства није нико истицао заставу. Град је изгледао као и обично. У четвртак у вече министар је држао банкет. Позвани народни посланици др. Урош Круљ, А. Шола и Св. Ђоровић нису хтели отићи, а није била заступљена ни српска општина ни епархијски савет. Од Срба су били на банкету: владика Зимонић, председник сабора Вој. Шола, управитељ Српске Банке Илија Иванишевић и подрумар Марко Јелачић, у чијем се подруму министар Билински два сата гостио са пратњом. Извештај у „Народу“ завршује се овако: У петак ујутру министар је преко мора отпутовао у Беч. Како је дошао, онако је и прошао, јер га свуда на путу прате Штадлерови благослови.

Завршена истрага због пропасти „Титаника“.

Краљевско поверенство у Лондону завршило је истрагу, поведену због пропасти пароброда „Титаника“. Сада председник поверенству, лорд Мерзеј, израђује извештај о истрази, а после тога ће бити донесена пресуда. Каква ће бити пресуда, види се отприлике по говору крунског одветника, који је у своме говору изнео, да је доказано, да је „Титаник“ претерано брзо пловио кроз лед; даље, да је било мало чамаца за спасавање, а није био добар ни строј дуварева на оделењима, у која не продире вода. Крунски одветник је осудио и капетана брода „Калифорније“, који је запазио јављања Титаникова, али није обраћао на њих пажњу, није пробудио телеграфисте да сазна шта јављају са „Титаника“, није учинио своју дужност и није похитао у помоћ страдалницима. Но пресуда се на њега неће протећи.

Страховита олуја у Канади.

Ових дана беснела је страховита олуја у Канади, која је скоро сасвим уништила варош Регину. Био је дан св. Доминика, кога варош светкује. Око 4 сата после подне прекрилили су небо црни, густи облаци, а у 6 сати почела је олуја (циклон), која је трајала свега неколико минута. За то време уништила је читаве варошке округе, порушила је саборницу, неколико храмова, велике богаташке палате, банке, поштанску зграду; разорила је железничке пруге; разбила је силне бродове. Мање зграде просто је разнела, да се рушевине налазиле и далеко изван вароши. У том чуду избио је на неколико места и пожар. *Погинуло је преко хиљаду људи;* без крова је остало око три хиљаде породица, а штета, приближно процењена, премаша преко једанаест милиона долара.

Неслана шала.

Пре десетак дана добили су сви главари железничких станица на прузи Винковце—Брод и Инђија—Рума овај званичан брзојав: „15. (28.) овог месеца после подне стижем у Винковце са возом бр. 1276. Отидите безусловно са возом бр. 1204. у Винковце и тамо ме дочекајте. Станицу у Инђији упућујем, да изда заповест брзом возу бр. 1204, да има стати на свакој станици. Станицу у Винковцима извештавам, да под теретом личне одговорности има учинити све припреме. — Ураји, заменик жел пословође“. Брзојав је наравно узбунио све станичне управнике. Сваки вам се то упарадирао и одмах отпутовао у Винковце. Онога дана пак, био је петак, пре подне брзи воз је застајао на свакој станици, на велики јед путника. У Винковцима пак у свечаном оделу чекали су управници железничких станица 1276. воз, али господин Ураји — није дошао. Тада се тек неко досети, да погледа у списак чиновника железничке управе, да ли уопће има какав виши чиновник под тим именом. И виде, да таког чиновника и нема, да их је неко насамарио. Сада се води истрага, не би ли се пронашао тај „шаљивчина“, који је толико зноја и стрепње задао управницима жељезничких станица.

Кратке вести.

— На војничким вежбама немачког топништва недалеко од Хамбурга, једна граната случајно је ударила у кулу за посматрање, у којој је било више официра, подофицира и војника. Један официр, 2 подофицира и више војника тешко су рањени, а 2 подофицира и 3 војника су убијена

На салашу код Макове обесила се 17 годишња млада Јована Криштофа Такача, која се удала тек пре неколико месеци и срећно живела са својим мужем. Муж је пријавио полицији, да му је жену нагонила на тај очајни корак мати му, која је свакојако запостављала своју снаху, што је донела мало мираза

— Новинарски сарадници истукли су у Београду Наума Димитријевића, јер је у „Трибуни“ напао председника сарадничког друштва, Талетова.

— Загребачка влада забранила је улазак у Хрватску и Славонију „Препороду“, листу свесрпске омладине у Београду.

— У Загребу је полиција извршила преметачину у стану новинара Бутковића. Резултат се крије.

— Из Петроварадина послата су у Загреб срева Софије Черевић, јер се сумњало, да је умрла од колере, али установљено је, да није умрла од колере.

— Угарска влада је забранила улаз у Угарску великом бечком листу „Цајту“, који је оштро жигосао Тисина насиља.

— У четвртак по подне беснео је јак олуј код Липика, који је из корена почупао снажно дрвеће и поскидао кровове са многих кућа.

— Од прекјуче је поскупила и со. Држава је подигла цену соли са три филира по килограму

Народна привреда.

Свесловенски пчеларски конгрес у Москви.

Трећи свесловенски пчеларски конгрес биће у Москви 24., 25., 26. и 27. јулија о. г. На овај конгрес ићи ће из Србије 74, из Хрватске и Славоније 34, а из Бугарске 320 пчелара. Клинчев ће предавати о улози пчеле при уплођавању детелине, а после тога приредиће московска општина ручак; 26. јулија биће седница у двору књаза Јусупова (дворац Ивана Грозног), а ту ће бити и ручак, после ручка излет на пчелињак Петровске Академије; 27. јулија седница у студентском дому, а затим излет на измоиловски пчелињак, који је основао цар Александар у башти Петра Великог.

Аустријанци о српским трговцима.

Лист „Der Reisende Kaufmann“, што излази у Бечу, донео је у свом 931. броју од 11. јунија о. г чланак под насловом: „Aus der Werkstatt der Exportreisenden“ предавање члана Емануела Емила Розенбаума, држано 20. априла 1912. Ево шта је рекао Розенбаум: „Што се тиче српских трговаца, а нарочито београдских трговаца, немам доста речи да изразим своје дивљење промени, која се тамо извршила за последњих 30 година. Срби нису више назадни, *него народ, који поштено сарађује на културном делу милиона.* Особито признање заслужују пак српски трговци *за ону количину моралне снаге,* с којом су издржали кризу у царинском рату с Аустро-Угарском, а при томе се не може прећутати, да у нашој монархији има још места, где *нема осећаја за обешчашћавање, које је последица инзолвенције* и где се *јасно опажа намера, да се ускрате кредитори.* Тога у Србији није било ни за време кризе. *За ово часно држање српских трговаца у време кризе нека им је са овога места изречено наше дивљење.*

Брзојави „Застави“.

Стигли 23. јуна

Угарски министар у Бечу.

Беч. Угарски министар трговине Бети стигао је јуче овамо.

Одгођен босанско-херцеговачки сабор

Сарајево. Краљевом одлуком у четвртак је одгођен босанско-херцеговачки сабор.

Аустријски сабор.

Беч. Прекјучерањи сукоб у седници аустријског сабора изравнат је тиме, што се социјал-демократе извиниле сабору.

Одликовани руски државници.

Балтијски Порт. Немачки цар одликовао је високим одликовањима руског министра председника Коковчева и министра спољних послова Сазонова.

Мрнарски штрајк у Француској.

Марсељ. Мрнарском штрајку придружило се 70 официра.

Марсељ. Како су испуњена само два услова, што су их поставили мрнари, који штрајкују, закључили су официри и машинисте да ступе у штрајк.

Нестао адвокат.

Бекешчаба. Нестао је познати адвокат овдашњи Јован Урсини, који је био посланички противкандидат Ахиму и Криштофију. Говори се, да је кривотворио меницу, коју је иставио на 300 хиљада круна, а на име неке своје богате клијенткиње, коју је хтео да узме за жену. Пре неки дан био је у Будимпешти, а затим му се изгубио траг. Неки говоре, да је побегао у Румунску, а неки кажу, у Америку.

Румунска демонстрација.

Блаж. Потврђује се вест, да румунски унијатски епископи неће ићи у Беч на овогодишњи евхаристички конгрес да и тиме демонстрирају против оснивања мађарског унијатског владичанства. Румунски свештеници, који ће ићи, добили су упутство, да иду у засебној групи и да служе засебно литургију на румунском језику.

Талијанско-турски рат.

Рим. Италија ће појачаном војском покушати, да у Триполису коначно победи Турке и заузме све важније тачке.

Луја Хертл оптужена

Мункач. Државни одветник подигао је оптужбу због увреде части против Луја Хертлове, која је ишамарала ђенерала Бојојевића. Рочиште 11. јулија по нов.

Војничка побуна у Турској.

Цариград. Побуна у војсци шири се. У Охриду је 25 официра са подручним војницима прешло у усташки табор. У верност официра сумња се. Давид паша, заповедник жандармерије, дошао је у Битољ и последњи пут позвао побуњене официре да се врате својим четама.

Кажњени учитељи.

Арад. Жупанијски управни одбор казнио румунског учитеља Ђорђа Мунћана због слабог успеха у мађарском језику а Јосифа Станку због тога, што је истерао из школе државног школског надзорника Сваки је осуђен на 100 круна глобе.

Арнаутска побуна.

Скопље. Код Јуника дошло до сукоба између Арнаута и војске. Арнаути су потучени до ноге. Војска заузела вис код Јуника.

Значајна промена у војсци.

Беч. За главног заповедника војске у Тиролу постављен ђенерал Конрад фон Хецендорф, бивши шеф ђенералштаба, који је био смењен због спреманог нападаја на Италију. Постављен је по жељи престолонаследниковој. Политичка кругови виде у томе знак лоших односаја између Италије и Аустрије.

Одговорни уредник: Мита Клицин.

Трговина.

Нови Сад, 6. јула 1912. године.

Пшеница прве каквоће 23 К 20 п. до — К — п
Пшеница нова — К — п. до — К — п.
Пшеница средња 22 К — п. до — К — п.
Пшеница лакша 21 К — п. до — К — п.
Наполица нова — К — п. до — К — п.
Јечам стари — К — п. до — К — п.
Зоб нова — К — п. до — К — п.
Кукуруз у зрну 18 К — п. до — К — п.
Кукуруз у клипу нов — К — п. до — К — п.
Маст 188 К — п. до К — п.
Сланина 180 К — п. до — К — п.
Сланина паљена 180 К — п. до — К — п.

Све од сто кила.

Свињи угојени тешки 114 до — п.
Свињи средњи . . 110 до — п.
Свињи лаки . . . 100 до — п.
Теоци К 1·— по кили.
Овци 30—40 К пар.
Јагњци 20—30 К пар.

*

Новчана пијаца и берза.

На берзама у Бечу и Будимпешти полако се диже цена крунској ренти. Угарска рента, која је била пала на К 87·10, подигла се на К 88·10, а аустријска са К 86·90 на 88. И другим рентама цена се полако диже. На новчаној пијаци је још увек кубура Немачка Банка у Берлину никаке не може да одговори многим захтевима, јер француски и енглески капитали још увек су уздржљиви

Извоз свињског меса у Србији.

Српски министар народне привреде дозволио је, да се за Аустро-Угарску извезе 1315 комада закланих свиња, а за овим ће доћи и други транспорт.

1907 23 —

К и С POPOFF der beste THEE der Welt

СВОЈЕ СТАРО

искуство налаже ми, да за одржање свежег лица, употребљавам само „Бергманов штекенферд“ од љиљановог млека сапун, који се свуда добива по 80 пот. комад. 177 10—40

БОЛЕ ЛИ ВАС

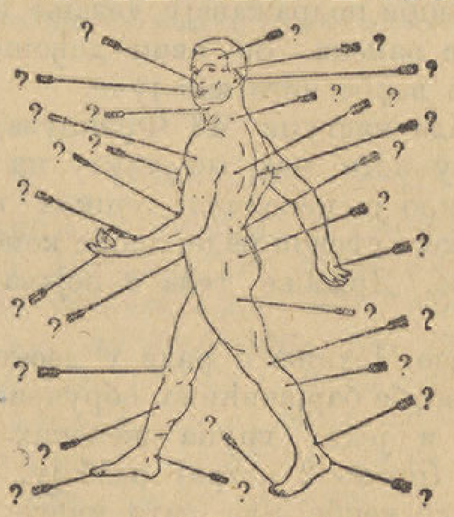

ШТО?

I. **Фелеров изврстан** Elsafluid као што смо се сами уверили болове ублажавајући оздрављује и лечи слабости, гихт, реому, неврелгију, протисли, севање, инфлуенцију, главе и зубобоље, у крстинама, укоченост, слабост очњег вида, и мигрене као многе друге овде не споменуте болести. Фелеров Elsafluid успешно лечи промуклост, кијавицу, плућа и болести грла које услед назеба долазе са успехом, прави је само онај, који на свакој боци носи име **Feller,** 12 малих, 6 дуплих или две нарочите боце франко К 5.

II. Овом приликом хоћемо још и ово да вам напоменемо, да хиљаде људи узимају против болова у желудцу, грчева, за стварање апетита, против горушице муке подстрекавања на повраћање, распињања, подригавања, неуредне столице и шуљева као и од разних сваривајућих препрека дјелствују са сигурним успехом Rhabarber Elsapillen 6 кутија франко К 4.

Треба се чувати од фалсификата и разговетно атресирати на

E. V. Feller дворски апотекар у Стубици Zentrale Nr. 122. 193 9 (Agramer komitat.)

НЕСТЛЕ ОВО

МЛЕЧНО БРАШНО

ДАВНО ОПРОБАНА ХРАНА ЗА ЗДРАВУ И БОЛЕСНУ ДЕЦУ КАО И ОНЕ ШТО БОЛУЈУ ОД ЖЕЛУДЦА; ПРЕДУПРЕЂУЈЕ И ОТКЛАЊА БЉУВАЊЕ С ПРОЛИВОМ ДИАРЕУ И КАТАР ЦРЕВА.

Добија се у свакој апотеци и дроговерији.

610 6—12

ВРЊАЧКА БАЊА

топао алкалан киселјак

лечи: **болести желуца и црева,** болести органа за дисање, жучни камен, шећерну болест. гихт, болести бубрега и мокраћне бешике, болести срца, неурастенију, женске болести.

ВОДОВОД планинске, јединствено чисте пијаће воде довршен је.

Државни бањски лекар: Др. Павле Бота. Сем тога ординирају још десет приватних лекара.

1911. г. посетилаца 10.500.

Сезона до краја августа.

Ближа обавештења даје

1039 1-10 **Управа Бањска.**

МУШКЕ И ЖЕНСКЕ МОДЕ И КРЗНЕНЕ (КИРШНЕРСКЕ) РОБЕ ТРГОВИНА

PETRY JAKAB у Великом Бечкереку

потребује два стручна продавца,

који владају сем српског мађарским и немачким језиком потпуно, који треба да су самосталн и у истакнутој струци усавршени продавци. — Оферте, којима треба слику прикључити и захтев плате означити, ваља упутити горњој фирми. 1035 1—3

НОВАЦ позајмљује приватиер реалним људима по 5% са 5 годишњим за отплату ратама. — **KRONOVSKI R.** postlagernd **Berlin 47.** 909 4—52

ДРАЖБЕНИ ОГЛАС.

Српска православна црквена општина у Путинцима на основу свога скупштинског решења од 19. априла (12. маја) 1909. број 64. и одобрења славног административног одбора у Карловцима од 10. (23.) августа Бр. А. 667/287. ex 1909. расписује јавну усмену дражбу на мањак ради пато сања цркве са мозаик-цемент-плочама, постављања часне трапезе и других ситнарија.

Прорачун је за сав посао 1508 К 63 п.

Сваки лицитант има собом понети не колико мозаик цемент-плоча у натури ради избора; мустре на папиру се не примају.

Усмена дражба ће се одржати на Петров-дан т. ј. 29 јуна (12. јула) 1912. год. после подне у српској школи.

Опширније о прорачуну и другим условима дражбе може се дознати сваки дан у српској школи код потписаног перовође.

Сваки лицитант има пре дражбе положити 5% у име пишманлука.

Црквена општина задржава себи право, коме ће радњу поверити.

У Путинцима, 14. (27. јуна 1912.

Никола Пешић, перовођа 1005 2 3 **Миливој Пејаковић,** председник.

= Од КОЛОМАНА пл. ФЕЛДЕША =
Апотекера у Араду произведен

МАРГИТ-КРЕМ

је најбоља помада за лице, која лице за 2—3 дана улепша и подмлади.

Маргит Крем је јединствено средство против пега, цигеричних флека, митесера, бубуљуца и т. д.

Маргит Крем је искључиво средство против оспица меурића, црвенила руку, као у од сунца спаљеног лица.

Маргит Кремово чудновато дејство постоји у том што кад се њиме лице маже за 2—3 дана постаје чисто од пегавости и од цигеричних флека.

Маргит Крем је потпуно нешкодљиво без масноће и не сија се на лицу зато се може и на дану употребљавати Цена је Фелдешовом Маргит Крему велика тегла К 2· мала тегла К 1

МАРГИТ ПУДЕР бели, рожа или крем К 1 20

МАРГИТ САПУН по комаду 70 потура.

Само је онда прави кад је на свакој кутији надпис гутори FÖLDES KELEMEN Apotheker in Arad, Од подражавања ваља се чувати. 611 4—5

СТЕЧАЈ.

На основу закључка Главног Одбора Српског Православног Савеза Србобрана расписује се стечај на место уредника савезног органа „Американског Србобрана“, који изилази једаред недељно у Питсбургу, Па.

Орган се мора уређивати у смислу програма и циља С. П. С. „Србобрана“ који је одређен у §. 2. савезних правила и гласи: морално и просветно подизање својих чланова, материјално помагање својих чланова у болести и у случају смрти сахрањивање покојника и давање потпоре њиховим законитим и именованим наследницима. Морално помагање српско-православне црквене и настојање о њезиној самосталности морално помагање српских школа као и свих установа, које ће широм Америке распростирати српску народну мисао и загрејавати чланове љубављу према суграђанима у новој домовини. Уредникова је дужност да уређује и експедира (отправља) амерички „Србобран“ уз месечну плату 75 долара. Уредник мора бити Србин православне вере с потребном спремом и образовањем које захтева новинарски позив. Молитељи ваља да својим молбама приложе сведоџбе о своме школовању и евентуалном раду на новинарском или књижевном пољу.

Уредника ће бирати конвенција С. П. С. „Србобрана“ који се састаје 28. августа о. г. п. н — Молбенице које ваља управити на управу Срп. Православнога Савеза „Србобрана“, Cor 12. th. & Carson Str. Pittsburgh, Pa. *треба да стигну најдаље до 15. августа п. н.* 1013 3—

Раде Мусулин, гл. председник
Парох **Јован Р. Крајновић,** гл. тајник.

COMPAGNIE GENERALE TRANSATLANTIQUE

Француска линија

Редовна директна линија брзих бродова

ХАВР-НЕВЈОРК
и
КАНАДА

Виа Базел (Швајцарска) Париз
Канцеларија: Budapest, VII., Baross-Platz 15. 724 8—35
Адреса за телеграме: Transat Budapest.

СРПСКА КРЕДИТНА БАНКА И ШТЕДИОНИЦА деон. друштво
У БЕЛОЈ ЦРКВИ
тражи једног млађег **ЧИНОВНИКА**
који је вичан књиговодству и у грунтовници.

Понуде са ознаком плате имају се поднети до 15. јула т. г. п. н. управи горњег завода.

УПРАВА 1024 2—3
Српске Кредитне Банке и Штедионице
деоничарског друштва.

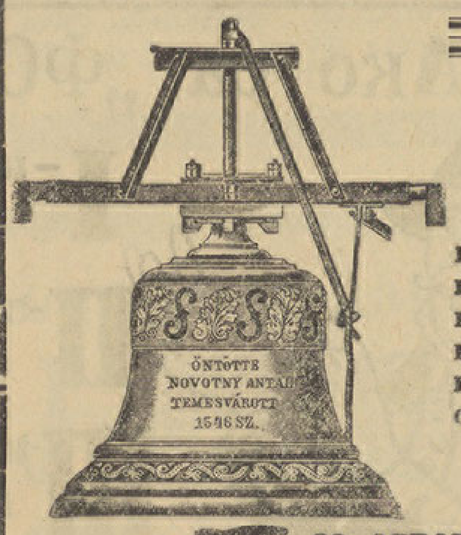

ЗВОНОЛИВНИЦА И ФАБРИКА
ГВОЗДЕНИХ КОЗА ЗА ЗВОНА
АНТОНА НОВОТНИЈА
У ТЕМИШВАРУ, ФАБРИЦИ

препоручује се — са гарантијом на више година — за израду нових звона и за преливање пукнутих звона у свакој величини, као и за целокупно хармонично удешено звоњење, провиђено са крупном од кованог гвожђа, тако удешеном, да се звона по вољи и лако могу кретати, ако би се на једном месту излупало, чиме се звона сачувају да не пукну.

Особито препоручујем 2136 20—52

од мене израђена и много пута одликована
са отвореним одушкама провиђена звона

која су у горњем делу — као виолина са створом у виду фигуре S провиђена и која имају дуготрајнији, снажнији и дубљи звук, него звона по старој системи прављена, тако да се свако уједном патентирано звоно од килограма изједначује са звуком других по старој системи звона од 461 килограма.

Даље препоручујем козе за звона од кованог гвожђа, у торњу слободно стојеће; звона или шоље за сатове од метала, прављење старих звона са крунама од кованог гвожђа

Илустровани ценовници и прорачун трошка бесплатно и франко.

На миленарској земаљ. изложби у Будимпешти 1895. награђена са великом миленарском медаљом

„КРОАЦИА“ осигуравајућа задруга у Загребу

једини је домаћи осигуравајући завод. Утемељена године 1884.

ЦЕНТРАЛА: Загреб, у властитој палачи, угао Моровске и Прерадовићеве улице. Подружнице и главна заступства: Осијек, Ријека, Сарајево, Трст, Љубљана и Нови Сад.

Ова задруга прима уз повољне увјете слиједеће врсте осигурања:

I. **Против штете од пожара:** 1. Осигурања зграда (кућа, господарски зграда, творница 2. Осигурања покретнина (покућства, дућанске робе, господарских стројева, блага и т. д); 3. Осигурања пољских плодина (жита, сијена и т. д)

II. **Стаклених плоча против разлупања;**

III. **На људски живот:**
1. Редовита осигурања: а) осигурања главница за случај доживљаја и смрти; б) осигурања мираза; в) осигурања животних рента:
2. Пучка осигурања на мале главнице без лječничке прегледбе.

IV. **Против тјелесних незгода:**
1. Осигурања против незгода појединца; 2. Осигурања против незгода на путовању сваке врсте; 3. Колективна и корпоративна осигурања.

V. **Против штета од туче;** 734 2—

VI. **Против провалне крађе:**

Задружна имовина у свим одјелима износи	К	2,713.674.13
Од тога темељна главница	К	800.000 —
Годишњи приход премије	К	1,363.040·89
Исплаћене одштете	К	4,970.238·48

„ДЕСАНКА КРЕМ“

НАЈИДЕАЛНИЈЕ
улепшавајуће средство на свету!

После крема употреба пудера сасвим је излишна. Може се добити у свима апотекама, дрогеријама, парфимеријама и у већим помодним радњама. У ком месту нема, нека поруче код апотекара

СТАНИСЛАВА ПОПОВИЋА
у MARIAFÖLDE (Nagyteremia) Torontál m.

Најмању поручбину тачно и брзо извршујем са поштанским пошиљкама. Код 3 комада шаљем франко. Цена 1 круна. 498 12—

ПРОДАЈЕ СЕ

КЊИЖАРА И ШТАМПАРИЈА

У БАНАТУ.

у лепој варошици на добром месту и са јаким прометом, због породичних околности

ПРОДАЈЕ СЕ

из слободне руке уз врло повољне услове. 1018 2-3

Ради ближа извешћа ваља се обратити на

АДМИНИСТРАЦИЈУ „ЗАСТАВЕ“.

ПРОДАЈЕМ

178 катастралних јутара разорене шумске земље (оранице)

врло добре по квалитету потпуно одговарајуће бачкој земљи. Земља се налази 8 километара од вароши Лугоша у Банату уз село Поганешће, до земље води каменити друм уз село Поганешће, радна снага врло јефтина, цена само са зградама без летњег усева по јутру 720·— круна са летњим усевима сејаћим и вршаћим стројевима и свим фундусима као свињама око 110—140 комада овцама и т. д. продајем за цену од 800·— круна За ближа извешћа обратити се мени власнику

МИЛАНУ Т. ЈОВАНОВИЋУ
казанцији
Нови Сад (Újvidék)

1978 26-52

ЗАВОД ЗА ПРИРОДНО ЛЕЧЕЊЕ И ОПОРАВЉЕЊЕ

„САНИТАС“ (ЗДРАВЉЕ) У ВРШЦУ

(СИСТЕМА др. ЛАМАНА.)

Новоназидан, модерно уређен и 2. (15) маја 1912. отворен. — Директор куре: **др. мед Луј Боеснах.** — Индивидуално лечење по **системи дра Ламана.** Светла, ваздушна и сунчана купатила, лековна гимнастика, масажа, електричне примене, медицинска купатила, специјална дијета и кура грожђем, најзад и хипнозно лечење. Завод лежи на подножју планине, има свој парк с колибама и отворен је преко целе године. 1014 2—3

ЦЕНЕ СУ УМЕРЕНЕ.

НА ЗАХТЕВ ШАЉУ СЕ ПРОСПЕКТИ!

Ако са „ФОРХИНОМ“ прскате,

I-во што је мање бриге,

II-го што је мање посла

III-ће што је мања надница!

60 25—50

јер је „ФОРХИН“ млого се усавршио

као БОРДОСКА ЧОРБА

кад је готов! Јако пријања за лишће! и ма како по роси прскали њиме, талога не остаје. Млогобројне писмене изјаве признања! *Исто тако произвађамо бакарно сумпоран и Бордоски прашак који је био досад патент др. Ашенбранда Упутст. бад. и франко*

ФОРХИН фабрике

BUDAPEST VI. Váczi-ut 93.

Заступник у Новом Саду ИСИДОР КАНТОР.

МОГА, СЕЧКАР И ФИШЕР

У НОВОМ САДУ, Темеринска улица број 49/а.

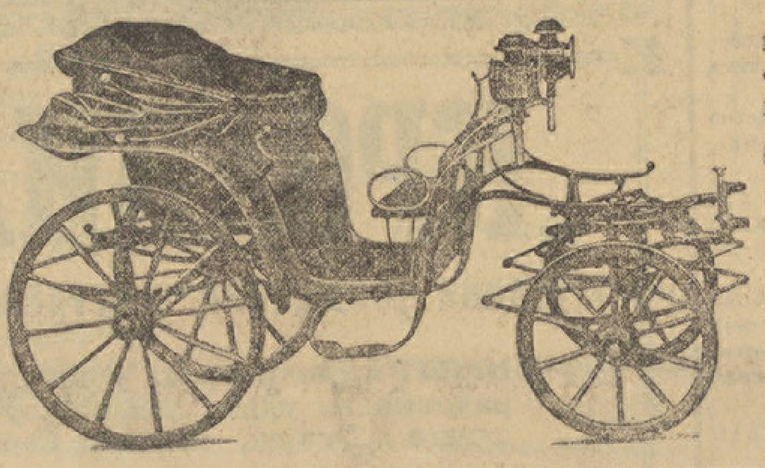

У новосаграђеној и знатно проширеној творници, коју смо свим модерним справама и машинеријама (које електрика креће) снабдели, израђујемо 581 9 13

СВАКОВРСНЕ

најмодерније каруце и кола.

Пошто смо сва тројица стручњаци, који смо наш посао у иноземству ваљано изучили, те смо у нашој творници и сами запослени, можемо за сваку израду **највећу гаранцију пружити и јефтиније него ико кола продавати** На стоваришту имамо готових кола. Илустр. ценовник бадава и франко.

ЈЕДИНСТВЕНО У СВОЈОЈ ВРСТИ

РУСАНДА

ЛЕКОВИТО БЛАТНО КУПАТИЛО

које превазилази сва купатила те врсте, па чак и међународна купатила. Железничка пошта и брзојавна станица: **Меленце**, жупа торонталска, јужна Угарска.

Отворено је од 15. маја до 15. септембра.

Имаде два модерна намештена хотела са 74 лепе и чисте собе

Лекари стручни ауторитети у купатилу ординирају.

Препоручује се за **гихт**, кроничан реуматизам у зглавковима скрофуле у свим облицима, кожне болести, које иначе све шмиркуре сузбијају, **Psorlasis, Prurigo,** крволипње код женских, као и против живчаних и кошчаних болести.

Лечи сигурно са успехом, и застарели Lues. Ванредна мађарска кујна, права и чиста вина, салон за читање са гласовиром, билијар, куглана, велики цветни парк, са дебелом ладовином и клупама за одмарање.

Дневно музички концерат.
Проспекти назахтев шаљу се бадава.

504 8-10

СТЕФАНОВИЋЕВА КАВА

196 19—52

НАМЕШТАЈА! СТОВАРИШТЕ! НАМЕШТАЈА!

ТЕЛЕФОН 325. **44. КОШУТ ЛАЈОШЕВА УЛ. 44.** ТЕЛЕФОН 325.

ПОРЕД ТРГОВИНЕ ЈОВИЧИНА

Сваковрсног намештаја, сагова, простирача и корпарске робе. Без повишених цена дајемо

НА ОТПЛАТУ.

БУДИМПЕШТАНСКО ОПШТЕ КРЕДИТНО УДРУЖЕЊЕ КОМИСИОНАРНО СТОВАРИШТЕ

У НОВОМ САДУ.

Телефон 325. 47. Кошут Лајошева ул. 44. Телефон 325.

Изволите посетити наше стовариште без обавезе, да морате што пазарити. 1646 32—52

Ловачких пушака

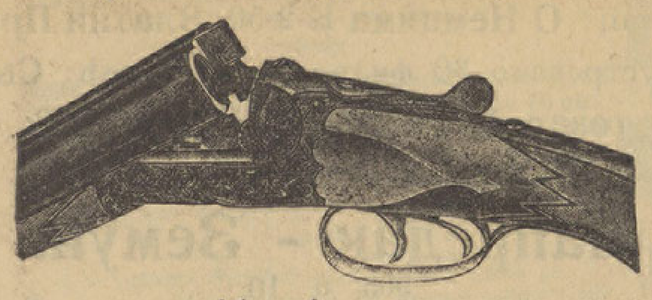

у признато најбољој, прве врсте изради, у свима ценама; даље пиштоља, револвера Бровнинг системе и све остале за лов потребне ствари — поставља стара добро позната фирма

Prvo Ferlaško tvórničko društvo oružija

PETAR VERNIG **društvo sa ograničenim jamstvom, u Ferlachu, Koruška.**

Ценовнике на захтев шаље бадава. — Оправке врши најјефтиније. 700 5-10

CLIMAX

За сирови олај мотора и локомобила од 3-07 HP. за сирови олај са високим притиском мотори од 15—150 HP.

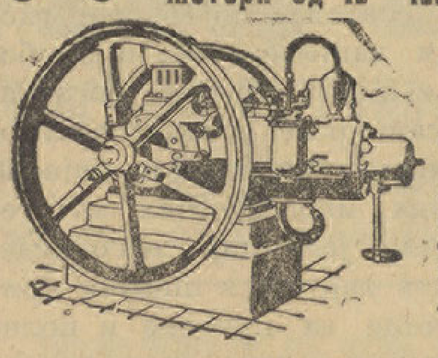

Најјефтинија и најпоузданија покретајућа снага покретајући трошак од HP. и од сата 1—2 потуре. Поуздан сталан погон без надзора области искључена опасност од ватре. Јостеднавно руковање.

Није потребан испитани машиниста. Више стотина машина су већ у обрту. Предрачуне и ЦЕНОВНИКЕ БАДАВА.

BACHRICH & Co. BUDAPEST V Szabadsag ter 17.|a. Büsengebaüde. 309 9—26

Издајем земљу под аренду!

Своју земљу, која лежи у надаљском хатару, нуз бару **105 јутара** прве класе **оранице** са врло лепим за економију потребним зградама; други комад од **70 јутара** нуз воду, близу села у бачфелдварском хатару, у близини железнице, **издајем у аренду на 3—6 година,** и то 1600□ фати по 96 круна, под условом да да слама и пића остају на обадва салаша, с тим додатком, да кад време аренди истекне, да је арендаш дужан ову натраг вратити и у оноликом стању оставити, у коликом је примио.

Земља се може заузети од 1. септембра т. г. **Ко има вољу, земљу ћу и на вечито продати.** За даље погодбе ваља се обратити власнику 917 3-3

АДОЛФУ ЛЕБЛУ, Бачфелдварац.

Заштитна марка „ЛЕНГЕР"

LINIMENT CAPSICI COMP.,

замена за

Anker-Pain-Expeller

је старо опробано кућевно средство, које се од многих година као поуздан лек против костобоље, реуме и назеб употребљава.

Опомена. Због подражавања, која мање вреде, треба при куповању бити пажљив и узимати само оригиналне флаше у кутијама са заштитном марком „Ленгер" и фирмом **Richter**. — Са ценом од 80 потура, 1 кр. 40 пот. и 2 круне може се у свима апотекама добити. Главно стовариште код: Јосифа пх. Терека, апотекара у Будимпешти; Влада Југовић, Pharmacija Salvator Stayar Ungarn. 1702 32 42

Dr. Richters Apotheke zum „Goldenen Löwen" in Prag, Elisabetstrasse №. 5. neu.

ОНО ЈЕ ПРИЗНАТО, ДА У КУЋИ НАМЕШТАЈА

Л. МЕНРАТ И СИН У НОВОМ САДУ

КОШУТ ЛАЈОШЕВА УЛИЦА БРОЈ 46—48.

НАЈВЕЋИ ИЗБОР СВИЈУ НАМЕШТАЈА

у солидној изради и јефтиној цени добити се може.

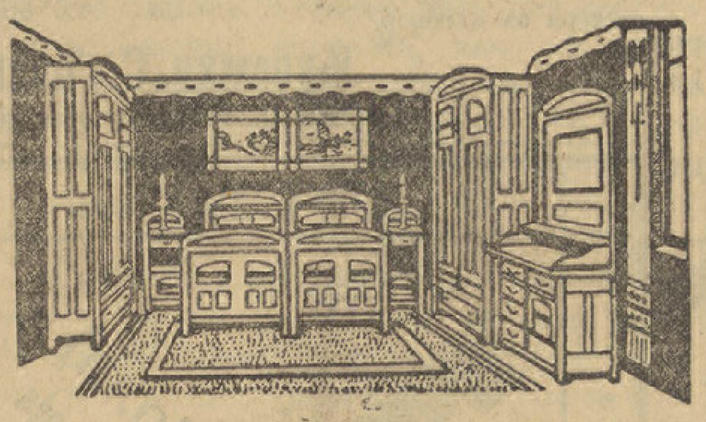

Велики избор у завесама, простирачима (тепиха), застирача за постеље и столове, мадраца, дечијих кола, слика и огледала.

Основана 1845. г.

Телефон број 87.

У СВАКО ДОБА ИЗЛОЖБА ПОКУЋСТВА!

1802 28-50

DARUVAR

КУПАТИЛО

Станица јужне жељезнице.

Минерално и блатно купатило 34—45° C фанго лечење, лечење ладном водом, и са лежањем на свежем зраку. Купке са угљеном киселином. Ваздушне и сунчане купке. Умерене цене. Проспект шаље управа купатила Дарувар, Славонија. 666 8-14

ПРИМАЊЕ У БОНОВ ЂАЧКИ ДОМ

У СЕГЕДИНУ КАО ИНТЕРНАТ.

Szeged, Tisza Lajos kőrut 43. sz.

У овај интернат се примају ђаци који похађају вишу гимназију и вишу реалку **без разлике вере и народности.**

Даље примају се такође и са више трговачке, грађанске као и они који похађају основне школе Обскрба стаје за целу шк. годину 450 круна. Интернат је смештен у лепој двоспратној палати у којој су сва одељења најмодерније по хигијенским захтевима удешена. Ђаци су по струци подељени, и сваки одељак стоји под стручним надзором.

На захтев родитеља шаље подробније обавештаје сопственик

BOHN KAROLY

997 2—5 управитељ.

РИБАРСКА БАЊА

на подножју планине Јастрепца. — Жељезничка станица Ђунис. 540 метара надморске висине. — Сезона од 1. маја до 1. септембра.

Дугогодишњи бањски лекар др. Васа Димитријевић.

Чувена лековита природна сумпорна вода 38° C. Лечи све врсте ревматизма, невралгију, подагру, сифилис, скрофулосу, анемију, болести гениталних органа, парализе, разноврсне поремећаје кретања, кроничне катаре органа за дисање, болести трбушних органа, срчане болести, кожне болести и женске болести.

Одлично климатско место за слабуњаве и малокрвне особе и за дуже борављење деце,

Топло купатило са три засебна басена и 36 када порцеланских и бетонских душевима, одељењем за масажу и презнојавање (судаторијум).

Хладно купатило са три басена и три породичне каде са душевима.

Кур салон са великом трапезаријом, биљарском собом, салон за женске са клавиром и читаоницом.

Гостионица прве и друге класе, кујна укусна и здрава, јело и пиће по ценовнику који је од Министарства одобрен. Пића добра и природна.

Посластичарница и бифе. — Пошта, телеграф и телефон. — Апотека са свима медикаментима.

Музика, парк са водоскоком, стазе кроз шуму и остале удобности.

Преко 300 удобних и разноврсних соба у ново подигнутим модерним вилама.

ЦЕНЕ СУ СТАНОВА:

ВРЕМЕ	Соба са 1 креветом са постељ. стварима	Соба са 2 кревата са постељ. стварима	Соба са 2 кревета без постељ. ствари
Мај и Август	1.50 до 3.— дин.	2.50 до 4.— дин.	1.— до 3.— дин.
Јуни и Јули	2.— „ 4.— „	2.50 „ 5.— „	1.20 „ 3.50 „
1 Септ. до 30. Априла	1.— „ 2.50 „	1.20 „ 2.50 „	0.60 „ 1.50 „

Ближа обавештења и проспекте даје Управа Рибарске Бање.

Врачарска Штедионица

852 5—10 **концесионар Рибарске Бање.**

LIPIK

ЛЕКОВИТО КУПАТИЛО ПРВОГА РЕДА.

СЛАВОНИЈА 523 8-10

СИГУРНО ЛЕЧИ:

Алкалично-Муријатична са јодном садржином топла „ВРЕЛА"

РАДИОАКТИВ 64° c.

реуму, ишијас, поремећај промене материја, диабетес, конституционе болести, дечје болести, желудачне болести и ексудате.

ЛЕЧЕЊЕ ЛЕТИ И ЗИМИ

На захтев проспекти шаљу се бадава.

Галантеријска, нирнбершка, играчака и мушке моде трговина

ШАНДОРА ФИШЕРА у Н. Саду

потребује **једног помоћника,**

који је тој струци вичан и који сем српског језика, немачки и мађарски говори. **Ступити у радњу може одмах.**

1029 1—3

ВЕШТ ПРОДАВАЦ

- - - - помодно мануфактурне струке - - - -

вешт хрватском, немачком и мађарском језику, тражи се за август тек. године. Само првог реда репрезентативне особе, у горе наведеној струци, нека поднесу своје понуде, уз које ваља прикључити препис сведоџаба и слику на **S. BERGER NASLEDNICI**, ces kr. dvorski dobavljači, Zagreb Jelačićev trg br 2 1026 1-3

Стечај.

Потписана црквена општина овим расписује стечај на **једно** штипендијско место за девојку удавачу у износу од 400 К из задужбине Леополда Гукера.

Компетенткиње, које желе да добију горњу удавачку припомоћ, имају да докажу веродостојним исправама, да су Српкиње, православне вере, моралног владања, а без имања, и те своје исправе да поднесу потписаном председништву најдаље до 20. јула т. г. по н. кал.

Изабрана питомица примиће горњу припомоћ из општинске благајне онда, када докаже, да се венчала по пропису.

Из седнице месног црквеног одбора, држане у Новом Саду 14. (27.) јуна 1912. године.

Ђорђе Петровић, перовођа — **Др. Коста Хаџи,** председник.

1032 1-2

Будимпештанска филијала Српске Банке,

: : : треба : : :

2-3 ПРИПРАВНИКА

и

2-3 МЛАЂА ЧИНОВНИКА

који су вични канцеларијском раду.

Првенство имају они, који знају **стране језике** и који имају **трговачку** праксу.

Дужност се може наступити ОДМАХ; плата према способности. 1031 1—3

Понуде треба слати на:

Будимпештанска Филијала Српске Банке, Budapest, IV. Váczi utcza 34.

„СРПСКО БРАТСТВО“ Загреб, Илица бр. 7.

Прима за редовне чланове *здраве* Србе и Српкиње из аустро-угарске монархије између 18. и 55. године: *у велико коло са К 2000, у средње коло са 1000, те у мало коло са К 500 посмртнине.* — Ко хоће да му се за упис пошаљу *тисканице*, **нека пошаље заједно** *ове пристојбе*, које се враћају, ако уписник не буде примљен:

1. *Уписнину од К 5·—*, једном за увијек и за свако коло.

2. *Чланарину*: по К 4·— за уписника до 45. године; по К 5·— за уписника од 45 до 50. год., а по К 6·— за уписника од 50. до 55. године, и то за свако коло. Чланарина се плаћа сваке године почетком јануара

3. *Мртвачину* за један (пошљедњи) смртни случај, која рзноси од 18. до 45. године К 4·—; од 45. до 50 год. К 5·—, а од 50. до 55. године К 6·—; у средњем колу плаћа се од те мртвачине половина, а у малом колу четвртина.

Редовни чланови свију кола од 18. до 45. године плаћају највише 300 смртних случајева, од 45. до 50 године 240, а од 50 до 55. године 200

1896 21—50

ТЕЛЕФОН БР. 20. ТЕЛЕФОН БР. 20.

ЦЕПАНА ДРВА ЗА ГОРИВО

електричном снагом удешена постаја: **за сечење и цепање дрва за гориво,** која за ¾ сата исече и исцепа фат дрва по следећој цени:

1 фат дрва за гориво тестерење . К 2·—;
1 „ „ тестерење и цепање „ 4·—;
1 „ „ слагање у шупи или подруму . . . . „ 1·—;
1 „ „ постављање у кућу „ 2·40.

Поруџбине телефоном брзо и врло тачно испоручујемо.

670 5—26 С поштовањем

ЈОВА ЕРНСТ и СИНОВИ НОВИ САД.

ШТАМПАРИЈА И КЊИГОВЕЗНИЦА ТВОРНИЦА ШТАМБИЉА од КАУЧУКА

Ђорђа Ивковића

У НОВОМ САДУ

снабдевена са 12 нових разноврсних машина најбољега система, које креће гас мотор, најновијим машинеријама и прибором за повезивање књиговезачких послова, израђује све штампарске и књиговезачке послове веома лепо и укусно и на највеће задовољство својих многобројних муштерија, а све по цени јефтиније него нгде. Велико стовариште хартије и писаћег прибора, све тисканице за црквене и политичке општине и адвокатске канцеларије.

Моли за многобројне наруџбине.

150 15—25

ЈЕВТИН НОВАЦ!

Набављам јевтин новац на хипотеке, и то на орању земљу, винограде, а и на куће, које су у живим и прометним местима, и које се издају за станове од 43½ до 65 година укњижено на поседе по 3½, 4 и 4½% исплаћује се цела свота 85% од процењене вредности, са одбитком најмањих трошкова, стари дугови се без биљега групишу (конвентирају) Исто тако набављам зајмове и на обвезнице по најнижој каматној стопи, посредујем куповању и продаји земље како у најмањим тако и у највећим парцелама, у свима крајевима угарске круне, умољавам све оне, а нарочито Србе који су вољни непокретности купити или продати, да ми то једном дописницом јаве.

☛ За веће зајмове посећујем лично, а упутства дајем сваком оном, ко приложи марку од 20 филера за одговор.

Љубомир С. Ћосић

612 11-20 Добрица (Kevedovra) torontal v. m.

„JOLLY“

2023 11—

„JOLLY“ „JOLLY“

JOLLY (Жоли)

amerian wonder soap — американски сапун

Одржава вјечито лијепо и младо лице

(Анализиран и препоручен).

Добива се са сваком уписаној треба у свакој бољој трговини.

„JOLLY“

Издање пок. **Јована А. Ђуричића-Биорца** из Руме.

Нова књига:

Женске болести

(њихова суштина, узроци и лечење природним средствима.)

ОД ДРА МЕД ЛАЗ. НЕНАДОВИЋА

лекара у Францесбаду.

књигу продаје књижара: Svet. F. Ognjanovića Ujvidék. Цена 2 круне.

Од сваке књиге К 1·50 припада као поклон српским народ. школама будимске епархије.

1007 1—1

НАЈНОВИЈЕГ ПРОПИСА СРПСКИХ

СОКОЛСКИХ КАПА

СОКОЛОВИХ НАПА ПРОПИСНИХ СРПСКИХ

ПО КРУНА 4·—, ДОБИЈА СЕ КОД

ЛУКИЋ И ЈАНКОВИЋ

У МИТРОВИЦИ

(СРЕМ).

Нове књиге: Дела Ђуре Јакшића К 15·— Др. М. Тривунац: **О Немцима** К 2·50. **Златни Праг** илустровано 30 филира. — Гершић: **Светозар Милетић, о години 1848.**

Шаље и на отплату, издавач:

Напредак - Земун.

903 6—10

ПЕТРОВАРАДИНСКА КР. КОНЦЕСИОНИРАНА ТРГОВАЧКА

ШКОЛА

Објављујући да ће и ове год. држати кратке течајеве за темељно изучавање дуплог књиговодства. За господу, госп ђе и девојке. По свршеној обуци биће у свако доба припуштени на бечкој јавној трговачкој школи ради полагања испита. — За успех на испиту гарантујем тиме, што ћу вратити хонорар. Писмена извешћа само уз повратну марку даје

Професор Ј. МОГАН

996 3—5 Н. Сад Футошка ул. 104.

Јефтин конвикт

у *Беликом Бечкереку*. У заводу за васпитање дечака уз грађанску и вишу трговачку школу. Уписнина за целу годину стаје К 40·—, месечно се плаћа К 38·— за издржавање. Опширнија извешћа даје Erdös Béla, tanár, Nagybecskerek. 704 7—

Хипотекарни зајмови !!

Обични и амортизациони, по:

3½% На 10-65 година,

у најмањем износу од К 50.000 до ¾ **процењене вредности.** 925 7-20

Спроваћа најбрже и најјефтиније:

И. Ј. Великановић - Митровица

— *Но дакле, сада си погодио, то су праве* **Јакобијеве антиникотин хилзне за цигарете.** 618 4-13

Основана 1874. г. Основана 1874. г

Част ми је, п. н. грађанству из места и са стране до повољног знања ставити, да се може код мене добити по повољној цени

НАЈБОЉИ УЖАРСКИ ПРОИЗВОДИ

као сваковрсних пајвана, штрањака, улара и аласке преће.

Даље: џакова, поњава, безова,

дебели кудељних џакова.

Разноврсна *ишлига* и *конаца* за сараче и папуџије; *покроваца* за покривање коња, *мантлова* за кишу, *канапа* за везивање дувана, *канапа* за везивање снопова, *поњава* што не прокишњавају, *врећа* за вуну, *платнених каблова* и *рафије* за везивање винограда и још много других у ову струку спадајућих артиклова.

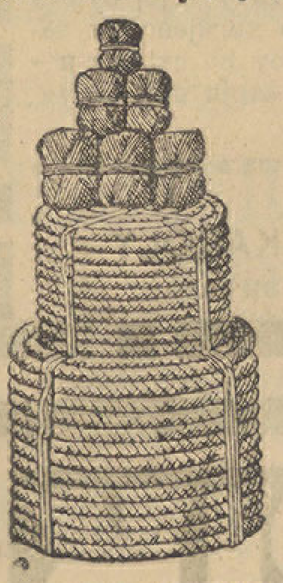

Објављујући ово, молим поштоване потрошаче горенаведених ствари, да ме што обилније у мом занату потпомогну, уверавајући их, да ће код мене најбоље и најсолидније бити послужени.

С поштовањем:

Милан Дакић, ужар

690 15— СЕГЕДИН, Tisza Lajos körút 32. sz.